

Homilie 19 juli 2026
Zestiende zondag door het jaar A

Wijsheid 12: 13,16-19: De Heer biedt kans tot inkeer

Mt 13:24-30 en 36-43: De parabel van het onkruid tussen de tarwe

Hans Hauben

Geachte Medegelovigen,

Verleden week werden we vergast op de alom bekende parabel van het zaad. Via de profeten en Zijn Zoon strooit God Zijn Woord uit over de wereld, maar bij slechts een deel van de mensen schiet het blijvend wortel en groeit het uit tot waardevolle tarwe. Velen zijn van goede wil, maar zij missen de kracht, het geduld of de nodige concentratie om dat Woord in zich op te nemen en het vrucht te laten dragen. Afgeleid door de vele verstrooiingen die de omgeving te bieden heeft, zien ze op tegen inspanningen of hebben ze nooit geleerd enige diepgang in hun leven te brengen.

Uiteraard doen zich ook gevallen voor waarbij mensen nauwelijks enige schuld treft wanneer het goddelijk zaad niet kiemen kan. Wie als arme, zieke, verslaafde of vereenzaamde mens moet zien te overleven, komt er meestal niet toe enige geestelijke dimensie aan zijn bestaan te geven. Eerst moet hij worden geholpen. Had Jezus in de huidige maatschappij geleefd, zou Hij voorzeker ook aan deze categorie van mensen een plaats in zijn verhaal hebben gegeven.

In de Mattheüstekst van vandaag, die onmiddellijk op die van verleden week aansluit, vertelt Jezus een gelijkaardige maar toch weer anders luidende parabel over de zaaier. Een landbouwer spreidt kwistig zaad uit van extra kwaliteit, zo begint dit verhaal. Maar 's nachts komt de vijand onkruid tussen het goede zaad strooien. Wanneer na verloop van tijd de

knechten merken wat er aan de hand is, geraken zij in paniek en willen zij onmiddellijk ingrijpen. Gelukkig kan de baas hen op tijd kalmeren. Ze moeten wachten tot de oogst, zegt hij. Anders riskeren zij, samen met het onkruid, ook de goede halmen uit te trekken. Na de oogst kan het onkruid met een minimum aan inspanning van de gemaaide tarwe worden gescheiden. Terwijl die laatste zorgvuldig in de schuur wordt opgeborgen, wordt het onkruid in bussels gebonden en verbrand.

Anders dan in de vorige parabel, waar het onkruid symbool staat voor de verlokkingen en bekommernissen van het leven die Gods boodschap dreigen te verstikken, verwijst het hier naar wat Jezus “de kinderen van het kwaad” noemt, de slechte, bedrieglijke, zondige mensen dus. Zoals het onkruid na de oogst, zullen zij aan het einde der tijden door de engelen – Gods maaiers – in de vuuroven worden geworpen.

Afgezien van deze onverholen waarschuwing, die tegenwoordig graag onder de mat wordt geveegd – “die lieve, zoete Jezus kan dat toch niet hebben gemeend, nietwaar” – bevat deze parabel een belangrijke les, niet in het minst voor de christen van vandaag.

In een maatschappij waarin velen het noorden kwijt zijn, niet meer weten hoe ze zich moeten gedragen, zelfs niet hoe ze zich moeten kleden, op vele vlakken geen normbesef hebben en zichzelf, met alle gevolgen vandien, als de navel van de wereld beschouwen, ontstaat bij anderen een begrijpelijke tegenreactie. Dat geldt ook voor christenen die wel eens de neiging vertonen zich moreel superieur te wanen, en op anderen neer te kijken, vooral wanneer zij merken hoe zelfs personen die christelijk werden opgevoed, een in vele opzichten onchristelijk leven leiden en zich o.m. tegen de Kerk afzetten. Men zou zich inderdaad voor minder verontwaardigd voelen.

Welnu, de parabel leert ons dat we ons daarover niet al te veel zorgen hoeven te maken. Laat het onkruid maar opgroeien, samen met de tarwe, en dan zien we wel. Maak U niet nerveus. Dat is de gedachte – of: een van de gedachten – die achter de parabel zit. Wie weet is dat onkruid niet zo gevaarlijk als het eruit ziet of verdwijnt het vanzelf. Bovendien hebben de zondaars – in tegenstelling tot de planten – een heel leven lang de tijd om tot inkeer te komen en het roer om te gooien. Geef hun gewoon de tijd, en laat het eindoordeel over aan de Landbouwer: die zal uiteindelijk beslissen, niet wij. Voor degenen die oprecht hun best doen, de ‘rechtvaardigen’, zoals Jezus ze noemt, kan het een geruststellende gedachte zijn.

En als God het goed vindt, zullen die “rechtvaardigen in het Koninkrijk van hun Vader ooit schitteren als de zon”, zegt de tekst. Maar ook daar zal uiteindelijk *de Vader* over beslissen, niet wij. Want misschien zijn we toch niet zo rechtvaardig als we zelf denken en moet nog een en ander worden goedge maakt. Laten we die zaken dus maar liever over aan Gods Wijsheid en tijdens ons aardse leven zelf wijsheid betrachten.

Wijsheid: het is de titel van het laatste boek van wat wij het Oude Testament noemen. Het werd geschreven rond de erawende, ergens in de periode die loopt van enkele decennia *vóór* tot een aantal jaren *na* Christus. Het werk kwam dus tot stand ongeveer in de tijd dat Jezus leefde. Precies weten we het niet. De naam van de auteur kennen we evenmin, maar hij schreef niet in het Hebreeuws of Aramees, maar in het Grieks, de wereldtaal van toen. Hij was Jood en woonde in de grote metropool Alexandrië, centrum van wetenschap en cultuur, met een bibliotheek waarvan het aantal boekrollen dat van alle andere bibliotheken overtrof. Naast Grieken en Egyptenaren, woonden er ook tal van ingeweken Joden. Het multi-culturele Alexandrië was in Jezus’ tijd

de belangrijkste Joodse stad na Jerusalem, zoals New York thans de belangrijkste Ierse stad is na Dublin. De Joden leefden er temidden van mensen met andere godsdiensten.

Het Boek Wijsheid (ook ‘Wijsheid van Salomon’ geheten) behoort zowel tot de Griekse als tot de Joodse Wijsheidsliteratuur en wordt door de specialisten terzake hoog aangeslagen.

De Joden beschouwen het Boek Wijsheid niet als behorend tot de Heilige Schrift, terwijl katholieke en orthodoxe christenen dat wel doen. Protestanten nemen een soort tussenpositie in. De Bijbel bevat nog andere wijsheidsboeken: denk aan het Boek Job, Qohelet (ook ‘Prediker’ of ‘Ecclesiastes’ genoemd) of de Wijsheid van Jezus Sirach (‘Ecclesiasticus’). Zoals ik bij andere gelegenheden al zei, vormt dergelijke literatuur vaak een rustpunt tussen de andere, soms wat opgezweepte Oudtestamentische werken en biedt het vaak simpele raadgevingen, waarin ook niet-Joden zich konden vinden. Het Boek Wijsheid staat daar, om verschillende redenen, wel een beetje buiten en is ook wat ingewikkelder.

De Wijsheid wordt in dit boek opgevat als een zelfstandige vrouwelijke persoon die innig met God verbonden is en zich zelfs manifesteert als een soort afsplitsing van God. ‘Vrouwe Wijsheid’ doet enigszins denken aan het welbekende ‘Woord’ uit de proloog van het Johannes-evangelie (‘Woord’, dat daar op Jezus wordt toegepast) of aan wat de christenen de ‘Heilige Geest’ zullen noemen. U ziet hoe dat soort ideeën zich geleidelijk heeft ontwikkeld en hoe aldus de Joodse én onze visie op God zich voortdurend hebben verfijnd.

In de (al te korte en vereenvoudigde) passage uit het Boek Wijsheid die we vandaag beluisterden, gaat het over het rechtvaardig en tegelijkertijd genadig oordeel van een krachtige God. Wie geen straf verdient, wordt

door God niet veroordeeld, zo staat er. God gaat niet willekeurig tewerk. Hij heeft Zijn volk geleerd “dat de rechtschapene menslievend moet zijn” en – en dit is belangrijk – Zijn zonen heeft Hij vervuld met de hoop “dat, wanneer zij zondigen, zij de mogelijkheid tot bekering krijgen.” Het roept onwillekeurig het beeld op van het onkruid dat samen met de tarwe opgroeit: de slechte mensen die leven tussen de rechtvaardigen. Tot het laatste moment van hun leven krijgen zij van God de kans van koers te veranderen.

Daarna is het onherroepelijk gedaan.

Hans.hauben@kuleuven.be